

opuscula scripsit librum de Illustribus viris, à sanctis Apostolis usque ad suam ætatem imitatus Tranquillum, Græcumque Apollonium, & post catalogum plurimorum, se quoque in calce voluminis quasi abortivum & minimum omnium Christianorum posuit: ubi sibi necesse fuit usque ad quintum & decimum annum Theodosii principis, si quæ scripserat breviter annotare. Commemorans inter cætera, quæ passim supra notata sunt: quod scripserat altercationem Luciferiani, & Orthodoxi. De locis, librum unum: de essentia Dei, librum unum: Hebraicorum nominum, librum unum: contra Pelagium librum unum. Epistolarum ad diversos, librum unum. Ad Marcellam Epistolarum, librum unum. Ad Paulam, inquit, & Eustochium, quia quotidie scribuntur, incertus est numerus. Quis nostrum tanta potest legere, quanta scripsit iste vir beatus Hieronymus? Quis hunc ardentem in scripturis animum & ferventem in Dei servitio, non miretur? Quis eum non potius angelum, quam hominem dixerit: dum nulli magis congruit illud propheticum: Labia sacerdotis custodiunt scientiam, & legem requirunt ex ore ejus, quia angelus Domini exercituum est? Certè si manens in carne, secundum hominem ambulasset: ad tantum culmen scientiæ nullatenus pertigisset. Sed neque cuperet dissolvi cum Paulo, nec cum Christo se confideret inter angelos regnaturum. Verùm quia de mundo triumphaverat, quasi de laboris premio jam securus ad Heliodorum loquebatur: Crede mihi, nescio quid plus lucis aspicio: libet sarcina corporis abjecta ad purum ætheris evolare fulgorem. Tanta demum lassitudine fatigatus est, ut etiam in stratu suo jacens funiculo, quem intrabem suspenderat, supinus manibus apprehenso erigeretur. Ut videlicet officium monasterii prout poterat, exhiberet. nihil tamen minus sensus sinceritate vigeat ad rationem reddendam, undecumque interrogatus fuisset. Nam & beato Augustino Hipponensi Episcopo, suis eum questionibus provocanti, verius abyssum abyssum invocanti plenissime satisfecit: & se velut emeritum judicans, his eum verbis à sui provocatione deterret: Nos nostra habuimus tempora, & cucurrimus quantum potuimus, nunc te corrente & longa spatia transmeante, nobis detur otium. Simulque ut cum venia & honore tuo dixerim, ne solus mihi de poetis proposuisse aliquid videaris, memento Dareis & Entelli, & vulgaris proverbii, quod bos lassus fortiter pedem figat. Ad quod beatus Augustinus suppliciter respondens, ait: Cur itaque conor contra contractum fluminis, & non potius deprecor veniam? Obsecro, ut si te lassus, dimittas mihi: & si bos ut tibi videris, lassus senectute fortè corporis, non vigore animi: tamen in area dominica fructuoso labore defudans: ecce sum, si quid perperam dixi, fortius fige pedem. Non mihi molestum esse debet pondus ætatis tuæ, dummodo conteratur palea culpæ meæ. Præterea in libro quem ipse Augustinus contra errorem Juliani Pelagiani descripsit, qui nuptias censébat damnabiles, quod nihil ex eis nasceretur ab omni liberum obligatione peccati: dum plures contra ejus pestiferum dogma catholicos testes introduxisset, ita eundem præferens Hieronymum intulit. Nec sanctum Hieronymum presbyterum contemnendum arbitris,

qui Græco & Latino, insuper Hebræo eruditus eloquio, ex occidentali ad orientalem transiens Ecclesiam, in locis sanctis, atque in literis sacris usque ad decrepitam vixit ætatem. Cujus nobis eloquium ad Oriente in Occidentem, ad instar solis resplenduit. Omnis denique qui ante illum aliquid ex utraque urbis parte de doctrina Ecclesiæ legit, nec alia de re hanc quam prædixi, tenuit promissitque sententiam. Igitur beatus Hieronymus postquam exuberanti scriptorum suorum copia, inexpugnabilem Ecclesiæ Christi turrim contra jacula hæreticorum coerexit: nonagesimo ætatis suæ anno, imperii autem Theodosii duodecimo, in senectute bona migravit ad Dominum, videlicet ultima Septembris, & ejusdem diei hora ultima cum sol occideret. Sanctæ autem ac venerabiles femine Paula scilicet & Eustochium, exemplo & commotione ejus sæculi contemptrices, & crucis Christi bajula, ante ejus obitum vocante sponso emigrarant. Porro beatus Hieronymus dum adhuc viveret, scalpendo saxum in ingressu speluncæ dominici præsepis, sepulchrum sibi fecerat non longè à sepulchro prædictarum sanctarum. Ubi sæculi perversitate devicta sepultus est pridie Calend. Octobris. Mirabitur forsitan lector tam sanctas personas habere invidos potuisse. Mirandum verò non est: semper enim virtutes persequitur invidia, feriuntque summos fulmina montes. Nec mirum videri debet, hæc bonis contingere, cum ipse Dominus Phariseorum zelo sit crucifixus, & omnes sancti æmulos habuerunt. Esau persequatur Jacob. Saul quærebat animam David, & Salomoni suscitavit ipse Dominus Adad Idumeum. Jezabel etiam sacerdotes fugere compulit: & omnes Prophetas persecutus est populus Judæorum. Paulus Apostolus de fratribus falsis conqueritur, & per murum demittitur, ne ab hostibus capiatur. Ac multimoda enarrans pericula de se suisque similibus loquitur: Spectaculum facti sumus huic mundo, & angelis & hominibus. Et, Nos stulti propter Christum. Et, Quod stultum est Deo, sapientius est hominibus. Unde & Salvator loquitur ad patrem: Tu scis insipientiam meam, quem in Evangelio propinqui quasi mentis impotem æstimabant, & adversarii calumniabantur, dicentes: Dæmonium habet. Et, Samaritanus est. Et, In Beelzebub principe dæmoniorum ejecit dæmonia. Sed beatus qui dicere potest cum Apostolo: Gloria nostra hæc est, testimonium conscientiæ nostræ: quoniam in sanctitate & sinceritate, & gloria Dei conversati sumus in mundo. Audiens proinde Dominum dicentem: Ideo mundus vos odit, quia non estis de mundo. Si enim essetis de mundo: mundus quod suum erat diligeret. Periculosum est malum dixisse de bonis. Nam sicut probatis ad coronam, ita exprobrantibus ad damnationis tumulum cedit. Quod & beatus Augustinus testatur, dicens: Nemo laceret servos Dei, quia non expedit lacerantibus. Servis quidem Dei falsis detractionibus crescit merces, sed & poena crescit detraherentibus. Nam non sine causa dictum est: Cum vos oderint homines & exprobraverint, mentientes: gaudete & exultate, quia merces vestra copiosa est in cælis. Itaque consolemur invicem in verbis istis, benedicentes Dominum in omnibus viis suis. Qui vivit & regnat in sæcula sæculorum, Amen.

SEVERI SULPICII TESTIMONIUM DE S^{TO} HIERONYMO.

Dialog. Libro primo.

Igitur inde digressus, Bethleem oppidum petii, quod ab Hierosolymis sex millibus disparatur, ab Alexandria autem sedecim mansionibus abest. Ecclesiam loci illius Hieronymus presbyter regit. Nam parochia est Episcopi: qui Hierosolymam tenet. Mihi jam pridem Hieronymus superiori illa mea peregrinatione compertus, facile obtinuerat, ut nullum mihi expetendum rectius arbitrarer. Vir enim præter fidei meritum, dotemque virtutum, non solum Latinis atque Græcis, sed & Hebræis etiam ita litteris institutus est, ut se illi in omni scientia nemo audeat comparare. Miror autem, si non & vobis per multa quæ scripsit opera compertus est, cum per totum orbem legatur. Nobis verò, Gallus inquit, nimium nimiumque compertus est. Nam ante hoc quinquennium quendam illius libellum legi, in quo tota nostrorum natio monachorum ab eo vehementissimè vexatur, & carpitur. Unde interdum Belgicus noster valde irasci solet, quod dixerit, nos usque ad vomitum solere satiari. Ego autem illi viro ignosco, atque ita sentio, de Orientalibus illum potius monachis, quam de Occidentalibus disputasse. Nam edacitas in Græcis gula est, in Gallis natura. Tum ego: scholasticè, inquam, Galle defendis gentem tuam: sed quæso te, liber iste, nunquid hoc solum vitium damnat in monachis? Immo verò, inquit, nihil penitus omisit, quod non carperet, laceraret, exponeret: præcipuè avaritiam, nec minus vanitatem insectatus est. Multa de superbia, non pauca de superstitione discernit, verè fatebor, pinxisse mihi videretur vitia multorum. Cæterum de familiaritatibus virginum & monachorum, atque etiam clericorum, quam vera, quam fortia disputavit; unde à quibusdam,

quos nominare nolo, dicitur non amari. Nam sicut Belgicus noster irascitur, edacitatis nimia nos notatos: ita illi fremere dicuntur, cum in illo opusculo scriptum legunt, coelibem spernit virgo germanum fratrem, quærit extraneum. Ad hæc ego: nimium, inquam, Galle progredieris: cave ne & te aliquis, qui hæc fortassis agnoscat, exaudiat, teque unà cum Hieronymo incipiat non amare. Nam quia scholasticus es, non immeritò te versu Comici illius admonebo: *Obsequium amicos, veritas odium parit.* Tua nobis potius, ut cæperas Postumiane, repetatur Orientalis oratio: Ego, inquit, ut dicere institueram, apud Hieronymum sex mensibus fui: cujus jugis adversus malos pugna, perpetuumque certamen, concivit odia perditorum. Oderunt eum hæretici, quia eos impugnare non desinit: oderunt Clerici, quia vitam eorum insectatur, & criminat. Sed planè eum boni omnes admirantur, & diligunt. Nam qui eum hæreticum esse arbitrantur, insanunt. Verè dixerim, catholica hominis scientia, sana doctrina est. Totus semper in lectione, totus in libris est: non die, non nocte requiescit: aut legit aliquid semper, aut scribit. Quod nisi mihi fuisset fixum animo, & promissum, Deo teste, propositam eremum adire, vel exigui temporis punctum à tanto viro discedere noluissem. Huic ergo traditis atque commissis omnibus meis, omnique familia, quæ me contra voluntatem animi mei secuta tenebat implurum, exoneratus quodammodo gravi face penitus, ac liber regressus Alexandriam, visitatis ibi fratribus, ad superiorem inde Thebaidam, id est, ad Ægypti extrema contendit. Ibi enim vastæ patentis eremi solitudines plurimum ferebantur habere monachorum.

GENNADII ILLUSTRUM VIRORUM CATALOGUS.

I.

HIERONYMUS noster litteris Græcis ac Latinis Romæ adprimè eruditus; Presbyter quoque ibidem ordinatus est. Porro ad Bethleem oppidum juvenis advenit: ubi prudens animal ad præsepe Domini sese obtulit permanfurum. Inter cætera operum suorum opuscula, usque ad Theodosii xiv. Imperii annum, à beato Petro sumens exordium, usque in semetipsum, de viris illustribus scripsit. Innumeris præterea libris, Apostolorum

Prophetarumque constructionibus editis, immobitem Catholice turrem Ecclesiæ contra perfidorum jacula consummavit. Litteris quoque Hebraicis atque Chaldaicis ita edoctus, ut omnes veteris Testamenti libros, ex Hebræorum scilicet codicibus, verteret in Latinum. Danielem quoque Prophetam Chaldaico stylo locutum, & Job justum Arabico, in Romanam linguam utrumque Auctorem perfectâ interpretatione mutaverit. Marthæi nihilominus Evangelium ex Hebræo fecit esse Romanum. Namque mentis corporisque virginitatem,